

INSTITUT SAMUEL GILI I GAYA

ESPAIA'T 360° #LLEIDATANEJAR

*És l'art una forma de comunicació i
una font de coneixement?*

SITUACIÓ DE PARTIDA DEL CENTRE I PROBLEMA A RESOLDRE

L'institut Samuel Gili i Gaya és un centre amb 53 anys d'història que ha marcat, d'una manera o altra, les vides de moltes persones, és un dels referents educatius de la ciutat, un institut degà que ha format moltes generacions. Té unes senyes d'identitat pròpies, un ADN genuí: innovació, qualitat, humanitat i tracte personalitzat. El centre renova constantment les metodologies d'ensenyament i **aposta per la innovació** i per esdevenir un **motor de transformació en l'àmbit educatiu**. Creiem en els talents individuals i volem potenciar-los a través del desvetllament de la curiositat i l'autoconeixement. Cada alumne és diferent i irrepetible, i les nostres respostes han de ser diferents i personalitzades. Un centre on tradició i modernitat formen un binomi perfecte. En definitiva, un 'insti' amb ADN propi, amb molta vida viscuda i molta per viure, que homenatja permanentment la figura i les virtuts de qui li dona nom. Som centre lector i impulsor de la lectura com a referents educatius al nostre territori (#bibliogili). Treballem aprenentatge entre iguals (Gimcana Matemàtica, Caminada de la Marató...); APS, aprenentatge i servei (l'alumnat de 4t d'ESO, és vincula amb diferents entitats de la ciutat: banc d'aliments, residències d'avis, Down Lleida,... i l'alumnat de l'orquestra en valors (JOG), van a musicar les sessions de diàlisi, tant a la Fundació Arnó com a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova). Un cop l'any, amb l'alumnat de 1r d'ESO, fem una plantada d'arbres per simbolitzar la nostra acció sobre el planeta i mimetitzar la seva evolució com a persones dins el centre al llarg dels sis cursos; afavorim i facilitem els desplaçaments del nostre alumnat per la ciutat amb bicicleta (BICICLA'T), reutilitzant les bicicletes del campus universitari fent-les accessibles a tot l'alumnat. Projectes transversals relacionats amb els ODS, que connecten l'alumnat amb el seu entorn més proper. Ens avala una llarga tradició i experiència en: orquestra en valors (JOG, alumnat d'ESO i Batx); musical amb 13 anys de tradició (obra musical que es prepara des de la matèria d'arts escèniques de 1r Batx i la Jove Orquestra del Gili) obert a la comunitat educativa i al públic en general i realitzat a La Llotja de Lleida; **projectes transversals**, que posen en valor l'oferta educativa i cultural del propi territori (**ESPAIA'T 360° #Lleidatanejar**), alumnat d'ESO; #FIRA PROJECTA'T, on compartim aprenentatges entre la comunitat educativa i la ciutat. Tenim una instal·lació de **plaques solars** que abasteixen el subministrament elèctric en un 40% i, a més a més, s'utilitzen com a **recurs d'aprenentatge en les matèries científiques**. Arran de la situació

de la pandèmia vam cercar noves oportunitats per continuar amb aquesta voluntat transformadora de l'ensenyament i ens vam proposar implementar l'aprenentatge 360°: **l'alumne aprèn arreu i sempre, és dir, en tots els moments i espais de la seva vida. L'ensenyament traspasa les fronteres de la institució escolar.** De manera que, hem cercat en la ciutat espais que esdevinguin agents educadors i que l'alumne vegi en el seu entorn una aula oberta, flexible i personalitzable (aprenentatge local i connectat). Són llocs on podrà experimentar, descobrir... connectar els interessos personals i l'aprenentatge. Els alumnes surten del centre per ocupar espais d'aprenentatge de la ciutat: 1r ESO, SOM NATURA; 2n ESO, La Seu Vella: Itineraris ocults; 3r ESO, Hallscape al Museu Roda Roda; **4T ESO, L'ART ÉS UNA FORMA DE COMUNICACIÓ (MUSEU MORERA DE LLEIDA)** . Treballem en una xarxa concèntrica d'ensenyament-aprenentatge: territori i centre educatiu. Aprofundim en el benestar i l'educació emocional del nostre alumnat. Incentivem l'alta participació en premis i concursos externs al centre i que afavoreixin la millora i el rendiment acadèmic.

Tres eixos fonamenten el plantejament dels projectes transversals del centre:

- Que els alumnes tinguin **veu**. (és a dir, escoltar-los plenament).
- Que tinguin **voluntat d'intervenció i participació** (és a dir, actitud proactiva)
- Que tinguin **eines i capacitats de transformació** (és a dir, dotar-los d'aquests instruments per esdevenir motors de possibles canvis)

A partir d'aquí es **generen reptes i l'alumne troba sentit i rellevància a allò que aprèn**. Cada repte té una part introspectiva de treball emocional (competència personal i social), d'aplicació en l'àmbit de les noves tecnologies (competència digital) i, sovint, també, de competència curricular de matèries.

Una manera de fer ens avala i ha generat, conjuntament amb moltes altres coses, **un ADN propi**. Aquest és el setè curs de disseny i aplicació del Projecte transversal de centre, per tant, una manera de fer que es renova i reinventa anualment pel que fa als eixos temàtics de treball (centres d'interès) i les formes, però que es construeix amb els mateixos fonaments.

1r any *SmartGili* : procés de renovació i millora del centre i el seu entorn a partir de les propostes dels alumnes. (Els alumnes participen en la millora del centre i del seu entorn)

Imatge 1. Transferència entre generacions, compartim contextos i aprenentatges

2n any *Onades de canvi*. posada de manifest de les mancances del nostre entorn més proper, ciutat i comunitat, i propostes d'intervenció i millora per a la societat futura que volem construir. (Els alumnes constaten i posen en evidència totes aquestes mancances, a fi i efecte de remoure consciències, i formulen propostes de millora)

3r any *Els nostres referents*. introspecció i reconeixement dels orígens (individuals i col·lectius) que ens defineixen com a individu i com a societat. (Els alumnes interactuen amb personalitats reconegudes de la nostra ciutat ja que el centre rep un degoteig constant de visites sorpresa, format televisiu “El Suplent”).

Cada any, la cloenda del projecte ha anat acompanyada d'una fira, ***Fira Projecta't***, que es realitza al mateix centre en un dia concret i que obre les portes a tota la comunitat educativa, a les famílies i a la ciutat. L'excepció del 3r any “Els nostres referents” que per la situació de confinament no es va poder tancar amb la fira.

Des del curs 2020-21 *ESPAIA'T 360° (APRENTATGE 360°) #LLEIDATANEJAR*. La idea del projecte Espaiat va sorgir l'estiu del 2020, arran de la situació de pandèmia, ja que el Departament d'Educació va plantejar als centres la possibilitat de cercar nous espais educatius per impartir les classes presencials durant el curs 2020-2021. L'INS Samuel Gili i Gaya, malgrat la incertesa i la por que generava la situació, va cercar oportunitats per continuar amb aquesta voluntat transformadora de l'ensenyament i es va proposar **implementar l'aprenentatge 360°: l'alumne aprèn arreu i sempre, és dir, en tots els moments i espais de la seva vida. L'ensenyament traspasa les fronteres de la institució escolar.**

Vam cercar en la ciutat espais que esdevinguessin agents educadors i que l'alumne veiés en el seu entorn una aula oberta, flexible i personalitzable (**aprenentatge local i connectat**). Són llocs on podrà experimentar, descobrir... indrets on és possible connectar els interessos personals i l'aprenentatge (en aquest sentit introduïm el concepte “**Lleidatanejar**”).

Els alumnes van sortir del centre per ocupar **espais d'aprenentatge de la ciutat** durant alguns dies lectius entre els mesos de març i abril. Aquests espais esdevingueren la seva aula durant aquest període de temps. **Es tractava de posar en valor l'oferta existent en el propi territori. L'espai escollit per al nostre alumnat de 4t d'ESO fou el Museu Morera.** Aquest indret esdevingué “mediador” i és on van realitzar el seu projecte. Aquest projecte fou guiat i gestionat per professorat del centre, equip docent i equip impulsor i comptà també amb l'ajut i coordinació dels responsables dels diferents espais, de la Meritxell Bosch del Museu Morera i de la Glòria Jové (assessora i professora de la UdL).

La culminació del projecte, que normalment es feia al centre amb **la fira Projecta't canvia**, també, **el seu format** passà a fer-se en cadascun d'aquests espais; és a dir, els alumnes van fer **l'exposició dels seus productes finals en els diferents espais de la ciutat** on van estar treballant, investigant, observant, descobrint... durant aquests dies; per tant, **l'alumnat de 4t d'ESO omplí les diferents Sales del Museu Morera i durant la Nit dels museus.** I la visita s'obrí a la comunitat educativa, les famílies i la ciutat durant la Nit dels Museus. De manera que així es tancà el cercle, aquesta xarxa concèntrica d'aprenentatge (centre i entorn, ecosistema educatiu).

Un cop clos el projecte i a cada curs **el Grup Impulsor de Projectes, el professorat i l'alumnat** fan la valoració del procés de disseny, organització, execució i resultats i, a partir d'aquí, es formularen noves propostes per al curs vinent. No oblidem que els projectes cal assumir-los des la perspectiva del **“work in progress”**.

Imatge 2. Alumnat de l'Institut en el primer contacte amb el Museu Morera per tal d'apoderar-se de l'exposició i trobar vincles per després construir els Encreuaments.

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE (OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS, TEMPORITZACIÓ, RECURSOS I INDICADORS DE PROGRÉS)

Entre l'oferta educativa de la ciutat s'optà per l'espai Museu Morera de Lleida ubicat al Carrer l'Avinguda Blondel 40, 25007 Lleida i que tenia entre les seves galeries l'exposició **Encreuaments**. Una exposició integrada per un conjunt d'obres que pertanyen a la Col·lecció d'Art Nacional Contemporani. Aquesta fou l'opció que es decidí treballar amb l'alumnat de 4t d'ESO. Un alumnat que té la maduresa per veure la realitat social, entendre els canvis històrics viscuts i que encaixa amb els objectius curriculars.

Imatge 3. Catàleg. 'Encreuaments Museu d'Art Jaume Morera del 14 de desembre de 2021 al 24 d'abril del 2022

Una vegada vista tota l'exposició, el primer pas fou seleccionar les obres que ens havien de poder permetre treballar sabers i coneixements propers al **currículum acadèmic** de l'àmbit científicotecnològic, matemàtic, artístic, lingüístic i social de 4t d'ESO i als **ODS** (Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030) i fer-ho d'una manera transversal, competencial i, totalment inclusiva. Detallem, doncs, quins són els ODS suggerits i en els quals vam voler treballar a través de l'aprofundiment de les obres exposades:

- **Educació de qualitat (ODS 4)**
- **Igualtat de gènere (ODS 5)**
- **Reducció de les desigualtats (ODS10)**
- **Pau, justícia i institucions sòlides (ODS 16)**

ODS 4 Vetllar per una educació inclusiva i intercultural, que respecti tots els drets, deures i oportunitats de tots els nois i noies, tenint en compte els interessos diversos i les altres capacitats de l'alumnat d'un centre educatiu.

ODS 5 Eliminar qualsevol tret de desigualtat de gènere present a les nostres aules i garantir els criteris d'equitat i igualtat.

ODS 10 Fer visibles i reduir les desigualtats socials, econòmiques, culturals, etc. existents al món, per tal que tothom tingui les mateixes oportunitats d'aconseguir aquest desenvolupament.

ODS 16 Fomentar la construcció de societats pacífiques i inclusives per tal d'obtenir un desenvolupament sostenible i facilitar l'accés a la justícia per a tots.

*** Aquests descriptors posen de manifest la voluntat del centre educatiu i cap on s'orientaran les tasques a executar per assolir-los i els relacionem directament amb alguns objectius específics del l'Agenda 2030 ODS.**

Tenint en compte aquests objectius les connexions dels continguts curriculars amb l'exposició es van fer a través d'aquestes obres, a tall d'exemple citem:

➤ **Memòria històrica:**

TONI PRIM	Retrospectiva	Àmbit lingüístic i social
SANTI IGLESIAS	Perifèria Oest, 2014-220	Àmbit lingüístic i social
ESPE PONS	Sota la llum del mar, 2019	Àmbit matemàtic
PAULA ARTÉS	Fuerzas y cuerpos, 2016	Àmbit social

➤ **Moviments migratoris:**

NORA ANCAROLA	Les maletes Kafkiane	Àmbit lingüístic i social i Arts escèniques
---------------	----------------------	---

Imatge 4. Maletes: activitat treballada amb l'alumnat de 4t ESO i Aula Oberta relacionada amb les maletes Kafkianes de Nora Ancarola.

➤ **Perspectiva de gènere:**

PALMIRA PUIG	Desolação/ o Avó, anys 50	Àmbit lingüístic i social
OLGA OLIVERA TABENI	Una florista desobedient. Instal·lació, 2018.	Àmbit social

➤ **Reducció de desigualtats:**

JOAN PALLÉ	Barnhill, 2018	Àmbit lingüístic i social
NÚRIA GÜELL	Apatrida por voluntat pròpia	Àmbit lingüístic i social
RUBÉN VERDÚ	Swallow	Àmbit lingüístic i social

➤ **Ecologia i medi ambient**

OLGA OLIVERA TABENI	Una florista desobedient. Instal·lació, 2018.	Àmbit científic i tecnològic
---------------------	---	------------------------------

Abans d'iniciar el disseny i la redacció de tota aquesta programació es demanà a tots i totes les responsables de les matèries que els objectius i les tasques es fonamentessin en **dos principis** :

- ✓ **Una educació intercultural** per tal de preparar la ciutadania perquè pugui desenvolupar-se en una societat plural i democràtica, i que té com a finalitat última la igualtat en drets, deures i oportunitats de totes les persones i el dret a la diferència en un marc de valors convivencials compartits; la qual cosa implica: **igualtat** (garantir una educació bàsica i de qualitat per a tothom i una educació més eficaç i més integradora, amb altes expectatives per a tothom, que ens iguali en oportunitats), **diversitat** (educar per aprendre a conviure en societats plurals i complexes, comprendre el món en tota la seva diversitat, compartir valors, valorar tothom i per tant, també la seva llengua i cultura, remarcar allò que ens fa iguals, gestionar de forma positiva els conflictes i participar en un projecte de futur compartit) i **identitat** (educar per contribuir a la construcció de personalitats madures i responsables, d'identitat múltiple, amb arrels i sentit de pertinença al territori on viuen; capaces d'adoptar criteris que ajudin a prendre decisions i a gestionar complexitats)
- ✓ **Una educació inclusiva** que contribueix a la construcció de personalitats madures i responsables, d'identitat múltiple, amb arrels i sentit de pertinença al territori on viuen; capaces d'adoptar criteris que ajudin a prendre decisions i a gestionar complexitats. L'èxit educatiu s'assoleix quan no s'exclou ningú i es garanteix l'equitat i la igualtat d'oportunitats.

Aquests dos eixos ens havien de conduir a un **espai de convivència i respecte per la diversitat des d'una perspectiva intercultural i inclusiva**. Per tant, el projecte es dissenyà promovent espais d'inclusió basats en la igualtat i la necessitat de compartir uns valors comuns que ajudessin a conviure en una mateixa comunitat. També promogué **l'ús de la llengua catalana** en un marc plurilingüe com un element de cohesió i igualtat d'oportunitats.

AVALUACIÓ (ANÀLISI DELS RESULTATS OBJECTIVABLES I EXPOSICIÓ DE LES EVIDÈNCIES)

Escoltar la veu de l'alumne vol dir deixar-lo participar en tots els sentits i refer propostes a partir de l'escolta activa, un cop fetes les enquestes en les quals l'alumnat valorà el projecte i la seva aplicació i implicació la reflexió ens dugué a les següents consideracions:

1. Enquestes de valoració de l'alumnat

- ✓ L'aprenentatge en context fou valorat positivament; la qual cosa indica que els reptes empoderen l'alumnat i esdevenen significatius i amb sentit.
- ✓ La construcció col·lectiva del coneixement a partir del treball col·laboratiu fou ben rebuda per part de l'alumnat. I permeté diversificar els criteris avaluatius per donar resposta a totes les necessitats, avaluant de manera inclusiva amb mirades diverses i diversificades..
- ✓ La competència social i personal de l'alumnat quedà també consolidada en el sentit que es fomentà la relació i l'aprenentatge entre iguals i ampliaren la xarxa d'amistats d'un mateix nivell.
- ✓ Vam veure també que l'alumnat reconeixia que quan l'aprenentatge és vivencial connecta amb les pròpies emocions i es consolida més profundament i persisteix en el temps: aprenentatge significatiu.
- ✓ Identificaren la ciutat com a entorn educatiu i valoraren el fet de poder aprendre en context i posaren en valor el propi territori.

2. Enquestes de valoració del professorat.

- ✓ El professorat valora molt positivament l'indret escollit i l'aprofitament de l'entorn. I pel que fa a la metodologia de treball veié en aquest tipus de projecte una pràctica reflexiva que fomenta la millora continua i cohesiona el centre en una mateixa línia de treball.

Aquest nou enfocament pedagògic permeté que la coeducació i la inclusió fos una realitat.

DIFUSIÓ DEL PROJECTE I REPTES DE FUTUR

El projecte tingué una àmplia difusió dins la comunitat educativa: els pares estaven informats de la iniciativa i de tot el seu procés i van poder gaudir dels productes finals en el format que se li donà, amb la participació a *La Nit dels Museus*; els diferents nivells del centre també compartiren

els resultats en un projecte global que el curs passat es va materialitzar en un mural creat i exposat al centre i conduït per l'Oriol Arumí; MURAL “*Trossets de Lleida al centre*”.

Tot el projecte es narrà diàriament a través de les xarxes de l'institut Instagram, Facebook, Twitter i, finalment, quedà tot recollit al web del centre.

La premsa també se'n volgué fer ressò com una activitat i pràctica innovadora.

Externament també es va fer difusió a través de les xarxes del Museu Morera.

Quant a la perspectiva de futur, l'èxit obtingut i les valoracions positives que n'han fet els diferents àmbits de la comunitat educativa ens encaminen a adoptar un compromís de donar continuïtat a aquest projecte.

És una tasca engrescadora que suposa un repte continu i sostingut per a l'equip docent de 4t d'ESO. A més el Pla estratègic del Nou Museu Morera, que al llarg d'aquest curs 2024 s'ubicarà en un espai propi i definitiu que redefinirà el Museu conceptualment amb col·leccions rellevants sobre art modern i contemporani amb especial atenció a l'art vinculat a les terres de Ponent, ens permetrà aprofundir molt més el nostre apropament en l'àmbit cultural de la ciutat de Lleida.

Això farà que creixi i es consolidi aquest model pedagògic **espiralitzant d'aprenentatge del nostre centre**, i que sorgeixin **noves propostes i nous reptes de treball amb un equip cultural de referència** i amb l'acompanyament i el suport des de diferents entitats. Cal que no només els centres culturals esmercin recursos i que les diferents entitats i institucions de les ciutats hi col·laborin.

Des de l'Institut Samuel Gili i Gaya volem continuar projectant contextos diversos per tal de construir conjuntament models de futur diferents: **investigant i reflexionant sobre els valors, les creences i el coneixement propis i de la societat**, a través de l'art, que esdevé **transformador de les mirades, dels problemes socials, locals i globals** i a la vegada **transformador de les relacions educatives** i incrementi les **activitats de construcció d'opinió col·lectiva** on l'alumnat **debati, es qüestioni i prengui decisions i accions en aspectes quotidians**.